

Márton László

AZ IFJÚ ÉS A NIMFA

Idill a civilizáció romjain

Színhely: a Tiberis-part a Mars-mezónél.

Idő: egy elfelejtett évszázad

Jön Lambert, Nílus és Romuáld

- LAMBERT** Legkiválóbb időtöltés
A sokféle elmeöltés.
Nézd a világ dolgait:
Lényegük feláldozása
És a percek változása
Rájuk pókhálót hajít.
Akárhová mehetünk,
Vezet út fel is, le is;
Én atyámmal összevesztem,
Így szólt: „Ez már sok a jóból!”
Összes tervét elleneztem,
Hát elúzott Spoletoból,
Melynek ő a fejedelme.
Tudd meg: a szív ingatag,
És állhatatlan az elme,
És az élet szétfolyó.
- NÍLUS** Előttünk e szép folyó,
Jel-képe minden örömnek,
Melyek elfogynak – de jönnek
Újabb mámorok helyettük.
Ugorj beléjük fejest!
Aszúbor helyett ne kortyolj
Bánatod poshadt söréből!
- ROMUÁLD** Ha már úgyis kitagadtak...
- NÍLUS** ...Nevelőid kiragadtak
Atyád nyomasztó köréből.
Tanulj tőlünk bölcsen élni!
- ROMUÁLD** Futásunkat ne akard más
Nyugalmával fölcserélni!
- NÍLUS** Ölelkezz, egyél, igyál!
Ne félj, hogy a másnaposság
Másnap elagyabugyál;
Mert ha nem győzől berúgni,
Itt az alkalom ledugni
Torkodon az ujjadat.

ROMUÁLD S közben lelki céltábládra
 Feszítsd lélek-íjadat!
 NÍLUS Ölelkezz, igyál, egyél!
 Magad mellé jó szakácsot,
 Péket és cukrászt vegyél!
 Majd meglátod: a sült kappan
 Jobban csúszik, mint a szappan.
 Csak vigyázz, ne légy sovány!
 ROMUÁLD Csak vigyázz, el ne feledd, hogy
 Szép dolog a tudomány!
 NÍLUS Egyél, igyál és ölelj!
 Hátgerinced hogyha kérdez,
 Mindig mást és mást felelj!
 Nézd csak! Ott egy szüzi nimfa!
 Még nem tudja, mi a hím-fa,
 Nem tudja, mi a gyönyör!
 ROMUÁLD Uram, hallgass rám, könyör-
 Gök: igazi élvezet
 Csak az, mely a Legfőbb Jónak
 Tudásához elvezet!
 NÍLUS Mit beszélsz? Milyen tudás?
 Zsákban- és helybenfutás!
 Mit ér a te tudományod?
 A tudás nem önt belénk szeszt!
 Az összes konyved palimpszeszt!
 ROMUÁLD És ezt a szememre hányod?
 NÍLUS Kezedben kecses fakard,
 Hogy a szöveget vakard.
 Legyen hosszú vagy rövid,
 Legyen az dráma vagy próza,
 Legyen Horác vagy Ovid,
 Legyen érvekkel kijóza-
 Nitó, legyen részegítő,
 Legyen bölcselet vagy líra,
 Legyen szó szerint igaz,
 Legyen vád, legyen vigasz:
 Lényeg, hogy te vagy a bíra.
 Megítéled: egyik-másik
 Szerencsés mű fennmaradhat
 A jövőre vakarásig,
 Am azonnal kivakarsz
 Minden egyéb alkotást.
 El nem tűrt – eltűnt! – szöveg:
 Te, nagyokos kisöreg,
 Te firkálsz helyébe mást,
 Új korszak új szövegét.
 LAMBERT Mindkettőtök tisztelettel
 Kapja le a fővegét!

NÍLUS Vagy úgy! A nimfácska jon!
 ROMUÁLD Mért nincs felöltözve Ön? –
 Most kell a szűzi szemérem!
 Kocsányon lógó szememre
 Szemellenző vagy szem-érem
 Vagy szemfödél hadd boruljon,
 A jó Istent arra kérem!
 LAMBERT Nem tekintve korra, nemre,
 Üdvöz légy, szép érkező!

Jön a Nimfa

NIMFA Szívemhez vagy férkező,
 Spoletónak fia, Lambert!
 Mily sudár vagy! Kész csoda!
 Én nem láttam még soha
 Ily csinos fiatalembert!
 LAMBERT Nem mondom, hogy nem vagyok
 Méltó a dicséretedre,
 Mégse hozz ily nagy zavarba!
 ROMUÁLD *(félre)* Ha nem fúj szél az avarba,
 Akkor az nem is csörög.
 NIMFA Én nem hízelegni jöttem:
 Tárgyra térek és török.
 Azt hallottam, hogy atyád
 Elűzött.
 LAMBERT Bizony hazudnék,
 Ha e dolgot eltagadnám.
 NIMFA Amit vesztettél, megadnám,
 Mert megtetszettél nekem.
 Légy az édesgyermekem!
 Elveszített otthonod
 Helyett nyernél másik otthont!
 NÍLUS *(félre)* Azt mondják: ahol tud, ott ront.
 De ha csak megmukkanok,
 Úgy járok, mint más kanok.
 NIMFA Ha fáradt vagy, megpihenhetsz,
 Nagyot alhatsz víznek ágyán.
 Légy az ocsém! Légy a bátyám!
 Lent a mélyben soha nincsen
 Emberfiának baja.
 ROMUÁLD *(félre)* Zöld a foga, s a haja
 Csupa hínár, békanyál!
 NIMFA Házam asztalainál
 A szomjúság ismeretlen.
 És ahogy itt font a szádba
 Nem röpul a sült galamb,

Majd meglátod, ott alant
 Szolgálóim odagyűlnek;
 Csak ránézel fodraikra,
 És a vízben elvegyűlnek,
 És fogad közé halikra,
 Szúnyoglárva és moszatszál
 És még sok más jó falat száll.
 Itt mi vagy? Földönfutó!

NÍLUS *(félre)*

Légy király, ki víz alatt hál!
 Kérlek, telepedj le mellém!
 Csigák csúszkálnak a mellén,
 És erős halszagot áraszt.

NIMFA

Itt üldöznek: hagyd a szárazt!
 Nem kell több, csak egyet intsek,
 És a víz alatti kincsek,
 Bár nem érzed szagukat,
 Megmutatják magukat!
 Zöld kövek vagy sárga fém:
 Mind, amim van, a tiéd lesz,
 Csak te, csak te légy enyém!
 Légy a gazdám, légy a férjem!

LAMBERT

Szavadhoz kétség ne férjen,
 De van egy gátló körülmény,
 És ez nem csekélység, meglásd:
 Hogy tudná szeretni egymásr
 Két kietlenül külön lény?
 Én ember vagyok, te démon!
 Nyálkás bőrodtól s a nedves
 Zöld szemedtől szédülök.

NIMFA

ROMUÁLD *(félre)*

Ne törődj azzal, te kedves!
 Inkább babéron ülös,
 Mintsem hínár-diadémon.

LAMBERT

Iszonyú a fulladás!

NIMFA

Rémüldözésed nevenség!
 Nem kell más, csak önfeledtség
 És egy kis önfeladás!
 Ha belépsz a vízbe vállig,
 Meglátod, hogy kettéválik,
 És továbbhaladva bátran
 Így juthatsz el palotáig;
 Mintha feldólt, nagy pohárban
 Mászna kis emberalak,
 Fejed fölé boltozódna
 Az átlátszó vízfalak,
 S mint madárraj, úgy röpülnek
 Az üveg túloldalán
 Egymást kergető halak!

NÍLUS *(félre)* Régi ez az idea:
Egyiptomból menekulve
Így úszta meg Judea!

ROMUÁLD *(félre)* Én az egyiptomiakhoz
Hasonlítanék, merülve!

NIMFA Szépen élünk odalent:
Palotámban félhomály van,
És egészen nagy a csend.
Hogyha vadászni akarnál,
Vinne víz alatti nagy ló;
Zsákmányod lehetne kagyló.
Minden este, minden éjjel
Kilencszer telünk be kéjjel,
És ha megvárod, amíg
A hold kilencszer kerek lesz,
Bölcsönkben kilenc gyerek lesz;
S hogy kilenc élet kihajt,
Azt a folyó felszínén
Kilenc vércsík jelzi majd,
Miket az örvény felőröl,
S minden kezdődik előlről. –
Meglátod, boldog leszel!
Mi a válaszod?

LAMBERT **Hogy ebből**

És belőlem nem eszel!

ROMUÁLD Csak ne ilyen ridegen!
Jaj, nehogy megharagudjék
A szépséges idegen!
Mert van egy fontos szabály,
Mit nem árt betartani:
A varázslat és a báj
Lehet, hogy használni nem tud,
Ám sokat tud ártani!

NIMFA Uram, szólj több tisztelettel!

NIMFA Nekem nem a tisztelet kell,
Hanem hús és vér és élet.
Én a biztos jót ajánlom,
Am te balgán elcseréled
A gonosz bizonytalanra.
Kimondatlan szavaid
Elfagyott virága mellől
Minden tüskét kiszeded:
Rosszért jóval fizetek.
Jövőd lakatra zárt kamra,
Melyben csalók, tolvajok
S gyilkosok serege lappang.
Saját szíved a lakat,

Melyben léhaság s harag pang;
 Jövőd rossz fog, mely sajog,
 Jövőd félig sült kenyér,
 S hidd el, az jól nem lakat.
 Jövőd csak derékig ér,
 Mint le nem takart kútkáva,
 S te kútba ugorni gyáva,
 Távol maradni mohó vagy;
 Jövőd friss hó, de már olvad,
 Jövőd szép arcú, de béna,
 Jövőd alakváltozó vad,
 Párducból fordult hiéna;
 Szagos remény kámfora;
 Hatalommal, dicsőséggel
 Színültig telt amfora,
 Melyen végig hasadás fut.
 Itt pirulj vagy sápadj másutt,
 Hozzám úgyis visszatérsz.
 Ahogy minden egyenes,
 Görbe vagy hepehupás út
 Végül Rómába vezet,
 Végül te is vízhez érsz.
 Nálam van hozzád a kulcs:
 Nem kell, hogy kezer te nyújts,
 Én nyújtok feléd kezet. (El)

NÍLUS
ROMUÁLD

Menj utána! Ne ereszd el!
 Baj lesz, ha efféle nimfa
 Egy ifjút, ki jó keresztény,
 Saját vizével keresztel.

LAMBERT

Ha egy tökéletesebb lény
 Hátat fordított neked,
 Ne akarj pihenni keblén.

ROMUÁLD

Hallgasd végig Romuáldot!
 A jó rosszra változott –

NÍLUS

Ejtsd foglyul! Megátkozott!

LAMBERT

Ellenkezőleg: megáldott.

Hogy ebben Lambertnek igaza van-e, az talán sohasem fog kiderülni. Iménti szavaival az idillnek vége szakad